

Türkiye’de Kadın Dostu Olma İddiasında Bir Kent: Gaziantep*

Bahar Özsoy** - Esra Banu Sipahi***

Öz: Kadın Dostu Kentler Projesi, kadını kentte görünür kılmayı, toplum içindeki dezavantajlı konumundan çıkarmayı hedefine koyan bir projedir. Bu projenin bir üyesi olan Gaziantep, kadın dostu olma iddiası ile öne çıkan, aynı zamanda Büyükşehir Belediye Başkanı kadın olan bir kenttir. Bu çalışma, Gaziantep’in kadın dostu kent olma hedefine ulaşmış olup olmadığını ortaya koymak amacıyla 1004 kadın denekle gerçekleştirilen bir alan araştırmasına dayanmaktadır. Bu kapsamda, Gaziantep’te yaşayan kadınların kentsel alanla ilişkileri, kentsel sorunlarla ilgili düşünceleri, memnuniyet ve güven düzeyleri ve Kadın Dostu olmayı taahhüt eden kentten beklentileri, anket yöntemi ile ölçülmekte ve diğer kadın dostu kent uygulamalarından yola çıkılarak, bir analiz yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın dostu kent, yerel hizmet, toplumsal cinsiyet.

A City that Claims to be Women Friendly: Gaziantep

Abstract: Women Friendly Cities Project is a project, which aims to make women visible in urban area and change their disadvantageous status in the society. Gaziantep is one of the members of this project which has the claim to be a woman-friendly city, as well as the metropolitan municipality has been governed by a female mayor. This paper is based on a field research, which is conducted by 1004 women to identify the achievements of Gaziantep’s goals while becoming a woman-friendly city. In this context, relationship between women living in Gaziantep and the urban area, the thoughts on urban problems, the level of satisfaction and confidence and expectations and commitments from a woman-friendly city, is going to be measured by survey method and made an analysis setting out from the other female-friendly city practices.

Keywords: Women friendly city, local services, gender.

* Bu çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi, BAP Koordinatörlüğü tarafından desteklenen “Kadınların Yerel Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyi ve Kadın Dostu Kentten Beklentileri: Gaziantep Örneği” başlıklı Proje’den üretilmiştir.

** Doktora Öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Akademik Zahid Xəlilov Küçəsi – 23, 1 Sayılı Tədris Binası, Bakü/Azərbaycan.

*** Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Köyceğiz Kampüsü, Meram/Konya/Türkiye.

Makale gönderim tarihi: 08.02.2016

Makale kabul tarihi: 23.06.2016

Giriş

Sanayi devrimi, etkileri ve sonuçlarıyla insanlık tarihinde büyük bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bu dönüşümden en fazla etkilenen mekânlar kentler olurken; kentsel toplum da dönüşmüş, kentin yerlileri, göçmenler ve kadınlar da bu süreçten belirgin bir biçimde etkilenmişlerdir. Bu bağlamda, on dokuzuncu yüzyıl bir yandan kadın emeğinin sömürüldüğü ve kadınların sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakıldığı, diğer yandan kadınların yavaş yavaş örgütlenmeye başlamasıyla birlikte yurttaşlığın sembolü sayılan oy hakkının kadınlara verilmeye başlandığı bir dönemdir. Denilebilir ki, bu dönem demografik, mekânsal, siyasi, toplumsal, kültürel pek çok açıdan köklü bir dönüşümü beraberinde getirirken, yoksulluk, işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, eşitsizlik, ayrışma gibi sorunlarla birlikte günümüz kent ve kadın ilişkisinin tohumlarının atılmasını sağlamıştır.

Yirminci yüzyıla gelindiğinde, dünyada meydana gelen çeşitli olaylar ve savaşlar sonucu önem kazanan insan hakları, bireysellik, demokrasi gibi kavramlarla birlikte kadın hareketi de yönünü kamusal alana ek olarak özel alana çevirmiş; kadınların bu alanlardaki sorunlarına eğilmiştir. Bu dönemde özellikle BM, AB, ILO gibi uluslararası örgütler, kadın sorunlarına özel olarak odaklanmış ve az gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, kadının mevcut toplumsal, siyasi, ekonomik sorunlarına çözüm üretilmeye çalışılmıştır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin belirgin olduğu Türkiye’de ise, kadının konumunun iyileştirilmesi kolay olmamıştır. Cumhuriyet Dönemi ile birlikte getirilen düzenlemelerle kadının toplumsal konumu iyileştirilmeye çalışılsa da, yakın zamana kadar kadın-erkek eşitliği yasalar da dâhil olmak üzere sağlanamamıştır.

1960’larda başlayıp, 1980’lerde yoğunlaşan kadın hareketlerinin etkisiyle, uluslararası belgelerde cinsiyet ayrımcılığının önlenmesine yönelik düzenlemeler yer almıştır. Türkiye’de ise 1990’lı yıllar, kadın hareketinin kurumsallaşmaya başladığı ve devletin kadın sorunlarına yönelik faaliyetlerde bulunduğu yıllar olmuştur. Avrupa Birliği’ne uyum süreci ile birlikte 2000’li yıllarda Anayasa’da yer alan erkeğin üstünlüğünü çağrıştıran ifadeler değiştirilmiştir. Ancak kadınların Anayasa ve yasalarda iyileştirilen konumları, onlara toplumsal yaşamda çoğu zaman bir eşitlik getirememiş, kentsel alanda dahi kadının ikincil konumu devam etmiştir. Bu dönem, aynı zamanda ulus-devletlerin küçültülmesi yönündeki politikaların hız kazandığı ve yerel yönetimlerin halka yakın birimler olarak hizmet sunumunda öne çıkarıldığı ve güçlendirilmeye çalışıldığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde yerel yönetimler, sundukları hizmetler listesine kadınlara yönelik hizmetleri de eklemiş, yerel alanda dezavantajlı toplumsal kesimler içinde yer alan kadınlara yönelik çeşitli uygulamalara girişmişlerdir. Şiddete maruz kalan kadınlar için sığınma evleri

açmak, kadınların kamusal alanda görünürlüğünü artırmaya yönelik eğlence ve dinlenme merkezleri, meslek edindirme kursları vb. açmak gibi, kadınlara yönelik farklı hizmetler sunulmaya başlanmıştır.

Bu hizmetlerin gerekli olduğu açık olmakla birlikte, kadının güçlendirilmesi, kamusal alandaki görünürlüğünün artırılması, sorunlarının çözülmesi ve kadının dezavantajlı konumundan çıkartılması noktasında yeterli olduğunu ifade etmek güçtür. Aynı kenti paylaşılanların eğitim, istihdam, siyasal katılım, güvenlik gibi göstergelerde cinsiyetten kaynaklanan bir eşitsizlik yaşıyor olmaları, insan hakkı ihlali olduğu kadar, yerel eşitliği bozucu bir durumdur. Bu durumla mücadele etmek ve kenti kadınlar açısından daha yaşanılır kılmak için BM, “Kadın Dostu Kentler Projesi”ni uygulamaya koymuştur.

Günümüzde on yedi farklı ülkede yüzü aşkın kentte uygulanmakta olan Proje’ye, Türkiye’den de on iki il dâhil olmuştur. Bu illerden biri de, Projeye 2011’de dâhil olan Gaziantep’tir. Türkiye’nin büyük kentlerinden biri olan Gaziantep, ‘kadın dostu’ olma iddiasını taşıyan ve Büyükşehir Belediye Başkanı kadın olan ‘tek’ kent olması açısından bu çalışmaya konu olmaktadır. Bu anlamda Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin’in Kadın ve Aileden Sorumlu Eski Devlet Bakanı olması kenti ayrıca araştırma evreni olarak cazip kılmaktadır. Bu bağlamda çalışma, Gaziantep’te yaşayan kadınların kent içerisindeki varlıklarını, özellikle kamusal alanda kendilerine sunulan hizmetlerden hareketle, kent içindeki konumlarını, kentsel yaşama ilişkin öykülerini, memnuniyet ve beklentilerini analiz etmek amacıyla gerçekleştirilen bir alan araştırmasına dayanmaktadır.

Kadın Dostu Kent

Hemen her toplumda birey olmaktan önce eş, anne, gelin gibi roller üzerinden tanımlanan “kadın”, bu rollerin yüklediği sorumluluk ve görevler nedeniyle, toplumda erkeklere oranla birey olmanın sağladığı haklara daha sınırlı oranda sahip olmaktadır. Bu durum kadınları özel alana bağımlı kılmaktadır. Bu bağımlılık, kadınların kentteki temsil oranlarını da etkilemekte ve kent daha çok erkek bakış açısıyla planlanmaktadır. Günümüzde bu bakış açısının değişmesine yönelik çalışmalarda, kent, kadınları da içine alacak şekilde yeniden kurgulanmakta ve kentsel mekânlar kadın sorun ve ihtiyaçlarına göre biçimlendirilmektedir. Bu amaca katkı sağlamak amacıyla, BM güvenli ve kapsayıcı bir kentin şu niteliklere sahip olması gerektiğini belirlemiştir (UN Women, 2011: 4):

- Kadın ve kızlar kentte şiddet ve saldırı korkusu olmadan yaşayabilmelidir.
- Ev veya sokak, neresi olursa olsun, kadınlar ayrımcılıkla karşılaşmamalıdır.

- Kadınların ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel hakları garanti altına alınmalıdır ve kadınlar, kendi yaşamlarını ilgilendiren kararların alınmasına etkin bir şekilde katılmalıdır.
- Devlet, kentteki tüm yurttaşların haklarını garanti altına almalıdır.
- Devlet ve yerel yönetim kadına yönelik şiddet konusunda dikkatli olmalı, önleyici tedbirler almalı ve şiddete karşı cezalar getirmelidir.
- Devlet ve yerel yönetimler, kentteki kadınların adalete erişimlerini garanti altına almalıdırlar.

Bu amaçlardan yola çıkılarak, BM tarafından Kadın Dostu Kentler Projesi geliştirilmiştir. 1998 yılında Latin Amerika’da *cinsiyete duyarlı yerel yönetimler* tarafından başlatılan proje, 2003 yılında Asya ülkelerinde tekrarlanmıştır. Bugün dünya genelinde içlerinde Kore, Finlandiya, Hindistan, Türkiye gibi farklı toplumsal ve kültürel özelliklere sahip ülkelerin olduğu on yedi farklı ülkede, yüzü aşkın kentte, kadın dostu kentler projesi uygulanmakta ve kadınların kentsel sorun ve ihtiyaçlarına çözümler sunulmaktadır (unhabitat.org/gender-equality-network/, 2015).

Projeye göre, ‘Kadın Dostu Kentler’ kadınların (www.kadindostukentler.org/, 2015);

- sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlere,
- istihdam olanaklarına,
- kaliteli, kapsamlı kentsel hizmetlere (ulaşım, konut, güvenlik, vb.),
- şiddete maruz kaldıkları takdirde haklarını güvence altına alacak mekanizmalara erişimini ve
- yerel yönetimlerin planlama ve karar alma süreçlerine katılımını sağlayarak, erkekler ile birlikte kentsel yaşamın tüm alanlarında eşit bir biçimde yer almasını destekleyen kentlerdir.

Kadın Dostu Kent, ırk renk, dil, gelir, meslek ayrımı olmaksızın tüm kadınları kapsayacak şekilde politikaların geliştirildiği ve kadınların ihtiyaçlarının karşılandığı bir kenti anlatması açısından önemlidir (Abada, 2013: 8). Bu bağlamda kadın dostu olmak isteyen kentler, kadınların karar alma süreçlerine ve mekanizmalarına katılımını artırmalı; kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik stratejiler geliştirmeli ve uygun araçlarla bu stratejileri yaşama geçirmeli; kadınların gündelik hayatlarını iyileştirmeye yönelik özel politikalar belirlemelidir (Şenol, 2008: 5).

Türkiye’de Kadın Dostu Kentler

Türkiye’de 1980’lerden sonra neo-liberal politikaların etkileriyle daha belirgin hale gelen kentsel alandaki eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar, 2000’li yıllarla birlikte gündeme gelmiş ve kadınların kentsel alandaki refahlarını artırma amacı taşıyan politikalar geliştirilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda gerek Anayasa ve yasalarda öngörülen değişiklikler, gerekse ulusal ve uluslararası aktörlerin çabalarıyla oluşturulan projeler, Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik önemli gelişmelerdir.

Konuya ilişkin olarak, 2006 yılında Sabancı Vakfı desteği ile altı ilde¹ uygulanmaya başlanan *Birleşmiş Milletler Kadınların İnsan Haklarının Geliştirilmesi Ortak Programı (BMOP)*, cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik atılan en önemli adımlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Türkiye’de yerel düzeyde hayata geçirilen ve ilgili tüm ortakların içinde yer aldığı ilk proje olan BMOP’nin ilk dört yıllık uygulama sürecinde çeşitli STK’ların da katılımıyla, bilinçlendirme eğitimleri ve atölye çalışmaları yapılmıştır (BMOP, 2010: 23).

Kadınların kentsel hareketliliğinin artması, eğitim ve sağlık hizmetlerinden erkeklerle eşit oranda faydalanmaları, ekonomik hayata ve karar alma mekanizmalarına katılımlarının artırılması ve kadınlara yönelik şiddetle mücadelede kararlı ve etkili adımlar atılması, Kadın Dostu olmak isteyen kentlerin öncelikleri arasındadır. Bu politikaların gerçekleştirildiği kentler, kadınların yaşamları için uygun niteliklere sahip olmaları nedeniyle ‘Kadın Dostu’ olarak nitelendirilmektedirler.

2015 yılı itibarıyla sayıları on iki (Adıyaman, Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin, Samsun, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa ve Trabzon) olan Kadın Dostu Kentler, gerek oluşturduğu Yerel Eşitlik Mekanizmaları ve Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEEP), gerek yerel kadın STK’larla yerel yönetimler arasındaki işbirliğinin ve bu kurumların teknik kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetleri ile Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğinin hem yerel hem de ulusal düzeyde geliştirilmesini amaçlamaktadır (www.kadindostukentler.org/kdk-kadin-erkek-esitligi.php,2015).² Türkiye’de

¹Şanlıurfa, Kars, İzmir, Nevşehir, Van, Trabzon.(Ayrıntılı bilgi için bkz: Yerel Eşitlik Eylem Planları Hazırlanıyor” Türkiye’de Kadınların ve Kız Çocuklarının Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Birleşmiş Milletler Ortak Programı Bülteni, 2007, Sayı:5, s. 8)

² Kentin ‘tematik planları’ olarak adlandırılan YEEP’ler, 2008 yılında BMOP kapsamında olan tüm illerde Belediye ve İl Genel Meclislerinin onayına sunulurken kabul edilmişlerdir. Hazırlanan yerel eşitlik eylem planlarının temel ilkeleri; toplumsal cinsiyetçi yaklaşımı ana politikalara yerleştirmek, cinsiyete duyarlı yaklaşımları /politikaları benimsemek, katılım ve ortaklığı desteklemek, bütüncül bir yaklaşıma dayanmak ve yönetimler arası işbirliğini sağlamak, hizmet sunumunda iyi yönetim anlayışını benimsemek, süreç yönelimli bir yaklaşımla çözüm geliştirmek, sürdürülebilirlik ilkesini gözetmek, izleme, denetim ve şeffaflığı sağlamaktır.

Kadın Dostu Kentler Projesi'nin ortakları; İçişleri Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'dır.

Program kapsamındaki kentlerde, kadınların durumu ve gereksinimlerinin belirlenmesi, kadın hakları, proje hazırlama ve kaynak kullanma konularında yerel yönetimlere kapasite artırıcı eğitim verilerek, daha fazla sayıda kadının siyasi karar alma mekanizmalarına katılımının sağlanması amaçlanmaktadır (BMOP Bülteni, 2006: 2-6).

Kurumsallaşma açısından bakıldığında, Proje kapsamındaki illerde il genel meclisi ve/veya belediye meclislerinde Kadın Hakları Komisyonları, valiliklerde ise İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulları oluşturulmuştur (BMOP Bülteni, 2009:1). Projede 2006 yılından bu yana yer alan İzmir'de üç, Nevşehir'de bir Kadın Sığınma Evi (Şafak, 2013: 85) açılmış; İzmir, Nevşehir, Şanlıurfa ve Trabzon'da Mahalle Kadın Yönetim Komiteleri oluşturularak, kadınların sorun tespiti ve çözüm arayışı süreçlerine katılmaları ve kent hizmetlerine erişimde söz sahibi olmaları sağlanmıştır. Yine, program dâhilindeki kentlerde birçok kamu kurum ve kuruluşunda 'Eşitlik Birimleri' veya 'Eşitlik Masaları' oluşturularak (*Kadın Dostu Kentler 2013 Ara Dönem Kitapçığı*, 2013: 35-36), cinsiyet eşitliğinin tüm birimlere aktarılmasına ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı uygulamalar yapılmasına zemin hazırlanmıştır.

Kadın Dostu Bir Kent: Gaziantep

2011 yılında Kadın Dostu olmayı taahhüt eden Gaziantep, Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği Şartı'nı Türkiye'de imzalayan kentlerden biridir. Gaziantep'teki çalışmalar, ilde kurulan ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri)'in kapasitesinin artırılmasına ve Gaziantep Yerel Eşitlik Eylem Planı'nın istihdam başlığına odaklanmıştır. Yerelde faaliyet gösteren KAMER (Kadın Merkezi) Vakfı ile 'Farkındalık Çalışmaları' başlatılmıştır. Bu kapsamda, 6-7 kişilik kadın grupları ile kadın olmak, iletişim, kadına yönelik şiddet, başvuru mekanizmaları, ayrımcılık gibi konuların tartışıldığı düzenli atölye çalışmaları yapılmaktadır. Atölye çalışmalarında, İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu üyelerinden de katılımcılar yer almaktadır. Türkiye'deki en büyük mülteci kamplarından bazılarında ev sahipliği yapması sebebiyle, Gaziantep ilindeki Kadın Dostu Kent çalışmaları mülteci kadınların durum ve ihtiyaçları göz önünde bulunarak gözden geçirilmekte ve bu sebeple Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) İnsani Yardım Ekibi ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCHR) ile ortak çalışmalar yapılmaktadır.

Gaziantep'te, 2011'den itibaren geçen sürede, kadınların mevcut durumlarını etkileyen iki önemli olay gerçekleşmiştir. Bunlardan birincisi, Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle kentin almaya başladığı yoğun göçtür. Göçle birlikte

artan nüfus kentte birçok soruna neden olurken, kadınların Kadın Dostu Kent iddiasında olan bir yerdeki konumları ve yaşam kaliteleri önemli ölçüde değişmiştir. Diğer etki ise, 2014 yılında yerel seçimlerle birlikte Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı da yapmış olan bir kadının seçilmesidir. Gaziantep gibi gelişmiş bir ekonomiye sahip olan ve stratejik anlamda da önemli bir konumda bulunan Kadın Dostu bir kentte, belediye başkanının kadın olması ve onun da ötesinde kadınların güçlendirilmesi anlamında, devletin en üst makamında kadınlarla ilgili alanda görev yapmış Fatma Şahin’in Büyükşehir Belediye Başkanı olması yapılan alan araştırmasının çıkış noktasını oluşturmuştur.

Literatür İncelemesi

Kadın dostu kent olgusu, akademik yazında henüz yeni olduğundan, konuya ilişkin çalışmalar son derece sınırlıdır. Alkan’ın *Yerel Yönetimler ve Cinsiyet; Kadınların Kentte Görünmez Varlığı* (2005) başlıklı çalışması ve 2006 yılında kaleme aldığı “*Belediye Kadınlara da Hizmet Eder!.. Kadın Dostu Belediye Hizmetleri: Neden, Nasıl?..*” isimli kitapçık cinsiyetler arası eşitsizliğin hafifletilmesine belediye hizmetlerinin nasıl hizmet edebileceğini göstermeye çalışması açısından önemli çalışmalardır. Aynı yıl Tokman ve Kendirci’nin, kadınların kentte görünürlüğü ile ilgili önemli ipucu veren, yerel yönetimlerde kadın haklarının temsiline yanı sıra yerel yönetimlerde kadınlar için yer açılması gerekliliğini savunan *Yerel Yönetimlere İlişkin Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Kadınlara Yer Açmak* isimli kitapları, yerel yönetimde kadın temsili ile ilgili önemli bir yapıttır. Yine, Türkiye’de yerel hizmetlerden en fazla yararlanan kesim olmalarına rağmen kadınların yerel yönetimlerdeki temsiline azlığı çelişmesine dikkat çeken bir başka yapıt olan *Düğüm Bilgisi*, Aksu ve İşat tarafından yazılmıştır. Şafak’ın 2013 tarihinde yazdığı *Kadın ve Kent İlişkisinde Yerel Yönetimler: Nevşehir İli Örneğinde Kadın Dostu Kentler* başlıklı yüksek lisans tezi konuya ilişkin en güncel tez çalışmalarından birisidir.

Kadın haklarıyla ilgili çalışan bir sivil toplum kuruluşu olan KA-DER (2006) tarafından hazırlanan *Cinsiyet Eşitliği Yolunda Yerel Politikalar Raporu*, yerel yönetimler ve kadın ilişkisini açıklayan ve kadınların yerel yönetimlerdeki temsil sorununa dikkat çekmesi açısından önemlidir.

Altay vd. (2008); tarafından hazırlanan iki el kitabının ilkinde, kentlilere, yaşanabilir bir kent için gereken olanak, hak ve kentli sorumlulukları hakkında bilgi vermek amacıyla *Avrupa Kentsel Şartı’nda yer alan evrensel ilkeler*; ikincisinde ise *kadın dostu yerel yönetim politikaları geliştirmeye yönelik perspektifler* incelenmiştir.

İçişleri Bakanlığı’nın Kadın Dostu Kentlerin çerçevesini çizmek ve yerel yönetimlerin kadınlara yönelik hizmetlerinin neler olduğunu belirlemek

amacıyla hazırladığı *Kadın Hakları ve Yerel Yönetimler Kadın Dostu Kentlere Doğru* adlı raporu 2008’de yayınlanmıştır.

Şenol’un, Kadın Dostu Kentlerin yurt dışı uygulamalarını gösteren örneklerin yer aldığı bir çalışma olarak *Kadın Dostu Kentler Avrupa’dan Örnekler* başlıklı çalışması; örnekler vasıtasıyla Projenin ilk fazında yer alan kentlere katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra, BMOP ve Kadın Dostu Kentler kapsamında 2009-2015 yıllarında çıkarılan rapor, bülten ve rehberlerle Kadın Dostu Kent olan illerdeki uygulamalardan, kurumsal düzenlemelerden ve Yerel Eşitlik Eylem Planları hakkında bilgi verilmektedir.

Araştırmanın Amacı, Önemi, Varsayımları

Gaziantep örneğinde gerçekleştirilen alan araştırmasının temel amacı, belediye başkanı kadın olan Türkiye’deki tek Kadın Dostu Kentte, projenin işleyişini analiz ederek, kadınların yerel hizmetlerden memnuniyetlerini ve Kadın Dostu Bir Kent iddiasında olan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi’nden beklentilerinin neler olduğunu ölçmektir.

Bilindiği gibi Gaziantep ataerkil toplum yapısının egemen olduğu bir kenttir. Bu kentte, kadınların yaşamakta oldukları kent yaşamına ilişkin sorunlar azımsanamayacak düzeydedir. Bu sorunların Kadın Dostu Kent imajı ile ne derece örtüştüğü üzerinde durulması ve değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bu gereklilikten yola çıkan çalışma, yukarıda sözü edilen amaçlar doğrultusunda iki temel varsayım üzerinden biçimlendirilmiştir:

1. Gaziantep kenti ‘kadın dostu’ olarak Projeye dâhil olmasına rağmen, Projenin gerektirdiği ‘kadın dostu’ olma kriterlerini yeterince yerine getirememektedir.
2. ‘Kadın dostu kentler’ kapsamında olmasına karşın Gaziantep, kadınlar tarafından yeterli ölçüde güvenli ve yaşanılır olarak değerlendirilmemektedir.

Araştırma Evreni ve Örneklem

Alan araştırmasının evrenini, Gaziantep merkez ilçeleri olan Şahinbey, Şehitkâmil ve Oğuzeli ilçelerinde yaşayan, 18 yaşını doldurmuş kadınlar oluşturmaktadır. Şahinbey’de 30, Şehitkâmil’de 28 ve Oğuzeli’nde 1 mahallede olmak üzere nüfus ölçütüne göre hazırlanmış, 38 sorudan oluşan 1004 adet anket, toplam 59 mahalleye paylaştırılmış ve eş zamanlı olarak anket bu mahallelerde yaşayan kadınlara 2 hafta boyunca uygulanmıştır. Çalışmaya dâhil edilen denekler, tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmişlerdir. Anketler örneklem grubuyla yüz yüze görüşülerek doldurulduğundan, tamamı (%100’ü) geri dönmüştür.

Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Gaziantep örneğinde gerçekleştirilen alan araştırması, anket tekniğine dayalı niceliksel sorgulama yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Yapılan anketin amacı, Kadın Dostu bir kentte kadınların istek, görünürlük ve memnuniyetlerini analiz etmektir. Bu bağlamda çalışmada, 18 yaş ve üstü kadın deneklerle görüşülmüştür. Örneklem grubunun, kentsel sorunları ve kentsel hizmetlerden memnuniyetleri ölçülmeye çalışılmış, Kadın Dostu Kentler Projesine yol gösterici olması açısından, kadınların belediyeden beklentileri belirlenmiştir.

Anketlerden elde edilen verilerin analizinde SPSS (*Statistical Packages for the Social Sciences*/Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) ve Minitab 14 istatistik paket programları kullanılmıştır. Çalışmada frekanslar, yüzdelikler, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Aynı zamanda test istatistiklerinden; değişkenler arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için χ^2 (Ki-kare) test istatistiği uygulanmıştır. İstatistiksel analizlerle elde edilen bulgular, çalışmanın temel aldığı varsayımlara ilişkin literatür taramasından elde edilen bulgu ve yorumların Gaziantep örneğinde sınanmasını sağlamıştır.

Araştırma Verilerinin Analizi ve Bulgular

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmada katılımcıların medeni durumuna, yaşına, eğitim durumuna, mesleklerine ve hane halkı gelirine ilişkin bilgiler, aşağıdaki Tablo’da sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Demografik Yapı	Frekans	Yüzde
MEDENİ DURUM		
Evli	764	76,1
Bekâr	141	14,0
Boşanmış/Dul	99	9,9
YAŞ		
18-28	243	24,2
29-39	326	32,5
40-50	239	23,8
51-61	120	12,0
EĞİTİM DURUMU		
Okuma Yazma Bilmiyor	208	20,7

Demografik Yapı	Frekans	Yüzde
Okur- Yazar ama diploması yok	103	10,3
İlköğretim	393	39,1
Lise	179	17,8
Üniversite	114	11,4
Lisansüstü	7	0,7
MESLEK		
Ev hanımı	772	76,9
Öğrenci	67	6,7
İşçi	27	2,7
Özel sektör çalışanı	26	2,6
Küçük esnaf/zanaatkâr	24	2,4
Emekli	19	1,9
Öğretmen/Öğretim üyesi	16	1,6
Devlet memuru	16	1,6
Kendi evinde üretim yapıyor	6	0,6
Serbest meslek sahibi	6	0,6
Temizliğe gidiyor	3	0,3
Çiftçi/Ziraatçı/Hayvancı	1	0,1
GELİR		
0-750"	220	21,9
751-1500"	418	41,6
1501-2250"	170	16,9
2251-3000"	89	8,9
3001-3750"	45	4,5
3751" ve üzeri	35	3,5
Geliri yok	25	2,5
Cevapsız	2	0,2
Toplam	1004	100,0

Katılımcıların demografik özelliklerine bakıldığında, ankete katılan 1004 katılımcının %24,2’si (243 kişi) 18-28, %32,5’i (326 kişi) 29-39, %23,8’i (239 kişi) 40-50 ve %12’si (120 kişi) 51-61 yaş aralığında olup %7,6’sı (76 kişi) ise 62 yaş ve üzerindedir. Bu rakamlardan katılımcıların yarıdan fazlasının 20’li ve 30’lu yaşlarda genç kadınlar olduğu görülmektedir.

Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde, %39,1 gibi ağırlıklı bir oranın (393 kişi) ilköğretim mezunu olduğu, %20,7 (208 kişi) gibi yüksek bir oranının okuma-yazma bilmediği görülmektedir. Katılımcıların 11,4’ünün (114 kişi) üniversite ve sadece %0,7’sinin (7 kişi) lisansüstü program mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğunu genç yaştaki kadınların oluşturmasına karşın, eğitim durumunun düşük olması, hatta önemli bir kısmının okuma-yazma bilmemesi, Gaziantep’te kadının dezavantajlı konumunu önemli ölçüde gözler önüne sermektedir.

Örneklem grubunun %76,9 (772 kişi)’unu ev hanımları, % 6,7’sini öğrenciler, % 2,7’sini işçiler, %2,6’sını özel sektör çalışanları, %2,4’ünü küçük esnaf/zanaatkar, % 2,1’ini işsizler/iş arayanlar, %1,9’unu emekliler %1,6’sını öğretmenler ve öğretim üyeleri, %1,6’sını memurlar, %0,6’sını evinde üretim yapanlar, %0,6’sını serbest meslek sahipleri, % 0,3’ünü temizliğe gidenler ve %0,1’ini çiftçi, ziraatçı ve hayvancılıkla uğraşanlar oluşturmaktadır. Türkiye’de işgücü tanımına dâhil olabilecek her dört kadından yalnızca birinin aktif olarak çalıştığı (Toksabay Esen ve Memişoğlu, 2015) düşünüldüğünde, kentin kadın istihdamı konusunda Türkiye ortalamasının gerisinde yer aldığı açıkça görülmektedir.

Ankete katılan katılımcıların %41,6’sının (418 kişi) hanesine giren aylık ortalama gelir 751-1500 TL arası iken katılımcıların %2,5’inin (25 kişi) herhangi bir geliri yoktur. Buna göre katılımcıların önemli bir bölümünün haneye giren aylık gelirlerinin genel olarak asgari ücret seviyelerinde olduğu ve ciddi bir oranının da açlık sınırında yaşadığı ortaya çıkmaktadır.³ Bu bağlamda Gaziantep’in Türkiye ekonomisine katkısı düşünüldüğünde, kentte elde edilen ekonomik gelirin adil dağıtılmadığı ve kadınların bu gelirden yeterli ölçüde pay alamadıkları anlaşılmaktadır.

Örneklem grubuna ait demografik bulgular analiz edildiğinde; kadınları güçlü kılacak istihdam, eğitim ve gelir gibi göstergelerin yetersizliği belirgin bir biçimde görülmektedir. Özellikle, kentte kadın istihdam oranının ve okur-yazar oranının düşüklüğü dikkat çekicidir.

³Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarı (açlık sınırı) Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından 2015 yılı için 1.337,66 TL olarak hesaplanmıştır. (Ayrıntılı bilgi için bkz: www.turkis.org.tr/HAZIRAN-2015-ACLIK-ve-YOKSULLUK-SINIRI-d738)

Kadınlar ve Kentsel Yaşam

1980’li yıllardan sonra artan yerelleşme çabalarında öne çıkan kentler, yerel kalkınmayı destekleyecek şekilde hızlı bir büyüme sürecine girmişlerdir. Bu dönemde kentler, gelişen olanakları ile önemli oranda göç almışlardır. Çaha’ya göre kentsel yaşamın sunduğu eğitim, kültür ve sanatsal faaliyetler türünden olanaklar, kentsel katılımı da artırmaktadır (Çaha, 2010: 163). Ancak, Türkiye’de Çaha’nın sözünü ettiği yerel katılımın siyasi ekonomik, toplumsal ve kültürel anlamda kadınlar için yeterli ölçüde gelişmediği görülmektedir. Hatta kadınların kentsel mekânı kullanmaları öncelikle “erkeklerin iznine”, sonrasında ise “erkeklerin rahat bırakmasına” bağlı olarak şekillenmektedir. Kadınları “sokağın sahibi değil misafiri” (Aksu ve İşat, 2006: 52) olarak tanımlayan bu anlayış, kadınların kentsel hareketliliğini kısıtlayan önemli bir etkidir. Kadın dostu olma iddiasındaki bir kentte ekonomik, sosyal, siyasi olduğu kadar kentsel hareketlilik bağlamında da kadınların rahat bir şekilde yaşamaları beklenmektedir.

Örneklem grubuna, bir şeyler yemek, sinemaya gitmek, arkadaşlarla görüşmek, yürüyüş yapmak vb. aktiviteler yapmak için ne sıklıkta dışarı çıktıkları sorusu yöneltilmiş ve katılımcıların %28,5’i (286 kişi) haftada birkaç kez, % 22,3’ü (224 kişi) ise haftada bir kez dışarı çıktığını ifade ederken, katılımcıların %16,3’ü (164 kişi) dışarıya hiç çıkmadıklarını belirtmişlerdir. Özel günlerde, iki-üç ayda bir, ayda bir ve hiç dışarıya çıkmadığını ifade edenlerin oranı oldukça yüksektir (%32,5). Katılımcıların verdikleri yanıtlardan, genel olarak katılımcıların çok sık dışarıya çıkmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 2. En Sık Gidilen Kentsel Alanlar

Alan	Frekans	Yüzde
Kent merkezi	188/1004	18,7/100,0
Market	440/1004	43,8/100,0
Dernek, lokal, kulüp	29/1004	2,9/100,0
Camii	107/1004	10,7/100,0
Alışveriş merkezleri	340/1004	33,9/100,0
Park	429/1004	42,7/100,0
Sinema/Tiyatro	107/1004	10,7/100,0
Kafe	86/1004	8,7/100,0
Piknik/Mesire yeri/Semt pazarı	371/1004	37/100,0
Çarşı	454/1004	45,2/100,0
Hamam	34/1004	3,4/100,0
Spor merkezleri	21/1004	2,1/100,0

Kamusal alandaki varlığının sınırlı olduğu görülen katılımcıların, kentin sıklıkla hangi alanlarını kullandıkları da yerel hizmetlerin sunumu bağlamında

önem taşımaktadır. Sonuçlara göre, katılımcıların %45,2’sinin (454 kişi) en çok gittiği kentsel alan çarşı, %43,8’inin (444 kişi) market ve %42,7’sinin (429) ise parktır. Katılımcıların en az gittikleri yerleri ise %2,1 (21 kişi) ile spor merkezleri oluşturmaktadır. Yine, katılımcıların %44,5’i (447 kişi) kent-içi ulaşımını belediye otobüsü, % 27,6’sı (227) dolmuş ile sağladığını ifade ederken, katılımcılardan sadece %8,7’si (87 kişi) kendi otomobilini kullandığını ve %1,8’i (18 kişi) kent-içi ulaşımını taksiyle sağladığını belirtmiştir. Türkiye’de kadınlar arasındaki ehliyet sahipliğinin %20’lerde olduğu düşünüldüğünde, kadınlar açısından toplu ulaşımın işlevselliğinin ve güvenliğinin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3. Kent İçi Ulaşımında Kullanılan Araçlar

Ulaşım Aracı	Frekans	Yüzde
Belediye otobüsü	447	44,5
Tramvay	131	13,0
Taksi	18	1,8
Dolmuş	227	27,6
Kendi arabamla	87	8,7
Yürüyerek	44	4,4
Toplam	1004	100

Kadınlar kenti erkeklere oranla daha farklı biçimlerde deneyimledikleri (çocuk bakımı, hasta bakımı, alışveriş vb.) için kentsel sorunlar onları erkeklerden daha fazla etkilemekte ve kadınlar çoğu zaman kentte var olan sorunlara karşı savunmasız kalmaktadırlar. Bu bakımdan, kentsel sorunların aslında kadınların sorunları olduğu düşüncesinden hareketle, katılımcılara kentin en önemli üç sorununun ne olduğu sorulmuştur. Örneklem grubuna göre, Gaziantep’in en önemli üç sorunu sırasıyla %57,2 ile işsizlik, %37,8 ile yoksulluk ve %46,1 ile Suriyeliler olarak belirlenmiştir. Sonuçlar, 2014 yılında Gaziantep’te KAMER (Kadın Merkezi) tarafından yapılan anketle de paralellik göstermektedir. KAMER ’in seçilmiş mahallelerde 3031 kadın üzerinde yaptığı ankette mahallenin ve kadınların öncelikli sorunu %42,8 ile işsizlik ve yoksulluk olarak belirlenmiştir.⁴ İç savaş sonrası Türkiye’ye sığınan Suriye vatandaşlarının yüksek oranının çalışma yaşındaki kişilerden oluşması (Gaziantep Kent Konseyi Yürütme Kurulu, 2014: 8) ve işgücü anlamında özellikle enformel sektörde daha ucuza istihdam edilmelerinden dolayı Suriyelilerin gelmesiyle oluşan sorunlardan biri olarak gösterilen işsizlik

⁴ Araştırma sonucu KAMER Gaziantep Sorumlusu Aynur Yıldırım’dan sağlanmıştır.

katılımcılar açısından bir sorun olarak görülmekte ve önemli bir rahatsızlık oluşturmaktadır.

Yerel Hizmetlerden Memnuniyet

Belediyelerin yerel alanlarda hizmet sunumlarında ve bunlara erişimde, bu hizmetten faydalanma olanağı bulamayan gruplara hizmet sunmaya çalışması, sosyal belediyecilik anlayışından kaynaklanan bir görevidir. Bu kapsamda, katılımcılara Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulan yerel hizmetlerden yeterince haberdar olup olmadıkları sorulmuştur. Ankete katılanların ciddi bir oranı (%68,7'si) Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulan yerel hizmetlerden yeterince haberdar olmadıklarını ifade etmişlerdir. 2006 yılında altı BMOP ilinde yapılan araştırma kapsamında da benzer biçimde, kadınların yerel yönetimlerin kendilerine yönelik hizmetlerle ilgili bilgi sahibi olma oranının düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Ayata, Erdemir ve Ergun Özbolat, 2006: 8). Belediye Kanunu'nun "Hemşehri" başlığı altındaki 13. maddesi, kent sakinlerinin belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye yönetiminin yardımlarından yararlanma hakkı olduğunu belirtmektedir. Kent yönetimlerinin sunduğu hizmetler hakkında bilgilenme ile bu hizmetlerden faydalanma arasında da mutlak bir ilişki olduğu açıktır. Bu bağlamda katılımcılara yerel hizmetlerden faydalanma durumları da sorulmuştur.

Tablo 4. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin Kadınlara Yönelik Olarak Sunduğu Hizmetlerden Faydalanma Durumu

Durum	Frekans	Yüzde
Evet	135	13,4
Hayır	853	85,0
Hatırlamıyorum	16	1,6
Toplam	1004	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, Gaziantep'te kadınların yüksek bir oranının (%85), belediye hizmetlerinden yeterince faydalanmadığı gözlemlenmektedir. Kadınların sosyo-ekonomik durumları düşünüldüğünde, ücretsiz sunulan bu hizmetlere katılmamalarının iki nedeni söz konusu olabilir. Bunlardan ilki, belediyenin hedef kitleye yeterince ulaşamıyor olmasıdır. Diğer bir ifade ile hizmetlerden haberdar olmayan katılımcıların kadınlara yönelik sunulan hizmetlere katılması beklenemez. İkinci olarak da, kadınların kentsel hareketliliklerinin kısıtlı olmasından ve ataerkil toplum yapısının Gaziantep'te etkin olmasından dolayı kadınlara sunulan kentsel hizmetlere yeterli ölçüde katılım gerçekleştirememektedir.

Kadınların, Yerel Hizmetlerden Haberdar Olma Durumları ile Yerel Hizmetlerden Faydalanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Analizi

Kadınların yerel hizmetlerden haberdar olma durumları ile hizmetlerden yararlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, alan araştırmasının hipotezlerinden ilkinin oluşturmaktadır. Tablo 5’te kadınların, yerel hizmetlerden haberdar olma durumları ile yerel hizmetlerden faydalanmaları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Ki-Kare Test İstatistiği uygulanmıştır. Buna göre, $p=0,000<\alpha=0,05$ (%5 anlam seviyesine göre) olduğundan dolayı kadınların, yerel hizmetlerden haberdar olma durumları ile yerel hizmetlerden faydalanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Bu bağlamda, belediyenin sunduğu hizmetlerin kadınlar tarafından biliniyor olması, kadınların bu hizmetlerden istifade etme oranlarının artmasıyla ilişkili bir durumdur.

Tablo 5. Kadınların, Yerel Hizmetlerden Haberdar Olma Durumları ile Yerel Hizmetlerden Faydalanma Düzeyleri Arasındaki İlişki

Haberdar Olma				
Faydalanma	Evet	Hayır	Fikri Yok/ Bilmiyor	Toplam
Evet	65	67	3	135
Hayır	181	613	59	853
Hatırlamıyorum	0	10	6	16
Toplam	246	690	68	1004
$\chi^2 = 73,413$ (<i>Pearson Chi – Square</i>), $sd = 4$, $p = 0,000$				

Bilindiği gibi, yerel hizmetler yerel halkın gündelik ihtiyaçlarına dönük olan hizmetlerdir ve yerellik ilkesi gereği halka en yakın birim tarafından sunulması gereklidir. Sunulan hizmetlerin kalitesi bağlamında gündeme gelen vatandaş memnuniyeti, aynı zamanda yerel kamu kaynaklarının da etkin kullanıldığını ve verimli bir yönetim sergilendiğini ifade etmektedir (Duman ve Yüksel, 2008: 43). Bu bakımdan özellikle son yıllarda birçok akademik çalışmada, yurttaş memnuniyeti ile ilgili araştırma yapılmıştır (Yüksel, Çevik ve Ardic, 2004; Duman ve Yüksel, 2008; Şahin, 2011; Akyıldız, 2012; Yücel vd., 2012; Albayrak vd., 2015). Demografik anlamda kent nüfusunun yarısını oluşturmalarından dolayı, kadınların sunulan yerel hizmetlerden memnun olması yerel siyasetçiler açısından da büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, ataerkil toplumsal yapının getirdiği kadınların dezavantajlı konumu, yerel yönetimlerin

hizmet memnuniyetini sağlamakla ilgili yükümlülüklerini daha da artırmaktadır. Bu bakımdan katılımcılara çeşitli yerel hizmetler sayılarak bu hizmetlerden duydukları memnuniyet derecesini belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 6. Yerel Hizmetlerden Memnuniyet Durumu

Hizmetler	Çok memnun	Memnun	Tarafsız	Memnun değil	Hiç Memnun değil	Fikri yok
	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde
Alt yapı ve imar hizmetleri	34 %3,4	595 %59,3	91 %9,1	132 %13,1	119 %11,9	33 %3,3
Güvenlik hizmetleri	23 %2,3	490 %48,8	145 %14,4	199 %19,8	114 %11,4	33 %3,3
Ulaştırma hizmetleri	29 %2,9	598 %59,6	101 %10,1	151 %15	102 %10,2	23 %2,3
Eğitim hizmetleri	21 %2,1	533 %53,1	143 %14,2	135 %13,4	129 %12,8	43 %4,3
Sağlık hizmetleri	33 %3,3	608 %60,6	117 %11,7	120 %12,0	103 %10,3	23 %2,3
Temizlik hizmetleri	31 %3,1	537 %53,5	146 %14,5	160 %15,9	118 %11,8	12 %1,2
Sokak aydınlatma hizmetleri	30 %3,0	577 %57,5	121 %12,1	136 %13,5	116 %11,6	24 %2,4
Sosyal yardım hizmetleri	22 %2,2	340 %33,9	125 %12,5	158 %15,7	157 %15,6	202 %20,1
Otopark hizmetleri	9 %0,9	272 %27,1	173 %17,2	86 %8,6	111 %11,1	353 %35,2
Tramvay hizmetleri	30 %3,0	427 %42,5	157 %15,6	46 %4,6	83 %8,3	261 %26,0
Geri dönüşüm projesi hizmetleri	32 %3,2	418 %41,6	146 %14,5	56 %5,6	89 %8,9	263 %26,2
İçme ve kullanma suyu hizmetleri	30 %3,0	492 %49,0	90 %9,0	185 %18,4	167 %16,6	40 %4,0
Mahalle pazarı hizmetleri	42 %4,2	614 %61,2	123 %12,3	62 %6,2	94 %9,4	69 %6,9
Kreş ve bakım evleri	12 %1,2	399 %39,7	143 %14,2	61 %6,1	91 %9,1	298 %29,7
Defin hizmetleri	63 %6,3	500 %49,8	111 %11,1	34 %3,4	75 %7,5	221 %22,0
Yeşil alan hizmetleri	74 %7,4	497 %49,5	64 %6,4	147 %14,6	156 %15,5	66 %6,6
Gençlere yönelik	18 %1,8	449 %44,7	106 %10,6	92 %9,2	148 %14,7	191 %19,0

Hizmetler	Çok memnun	Memnun	Tarafsız	Memnun değil	Hiç Memnun değil	Fikri yok
	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde	Frekans Yüzde
hizmetler						
Yaşlılara yönelik hizmetler	16 %1,6	424 %42,2	106 %10,6	91 %9,1	152 %15,1	215 %21,4
Engellilere yönelik hizmetler	16 %1,6	400 %39,8	94 %9,4	100 %10,0	151 %15,0	243 %24,2
Kadınlara yönelik hizmetler	34 %3,4	442 %44,0	120 %12,0	91 %9,1	212 %21,1	105 %10,5
Toplam	1004 %100	1004 %100	1004 %100	1004 %100	1004 %100	1004 %100

Gaziantep’te sunulan yerel hizmetlerden memnuniyet düzeyini ölçmede altılı Likert ölçeğinden faydalanılmıştır. Ankete katılan 1004 katılımcının Gaziantep’teki altyapı ve imar, güvenlik, ulaştırma, eğitim, sağlık, temizlik, sokak aydınlatma, içme ve kullanma suyu, mahalle pazarı, defin, yeşil alan hizmetleri ile çocuklara yönelik hizmetlerden duydukları memnuniyet düzeyinin %50’nin üzerinde olduğu görülmüştür. Sosyal yardım, otopark ve tramvay hizmetleri, geri dönüşüm projesi, kreş ve bakım evleri hizmetleri ile gençlere, yaşlılara, engellilere ve kadınlara yönelik hizmetlerde ise memnuniyet düzeyi %50’nin altındadır. En yüksek memnuniyet seviyesi; %65,4 ile mahalle pazarı hizmetlerinde iken, sosyal yardım hizmetlerinden memnuniyet oranı %36,1 ile en düşük seviyededir. Oranlar incelendiğinde, kadın dostu olmayı hedefleyen bir kentte, kadınların yerel hizmetlerden memnuniyet seviyesinin, olması gerekenin çok altında olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kadın dostu olma yolunda ilerleyen yerel yönetimlerin, kadınların ihtiyaçlarına yönelik hizmetleri daha etkin şekilde vermesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ancak Tablo 6’da dikkati çeken diğer bir noktayı da belirtmek durumundayız. Bu da, belediye’nin kadınlara yönelik hizmetlerinden memnun olup olmadıkları kadınlara tek başına sorulduğunda memnun olduklarını belirtenlerin oranı %57,5 iken, diğer hizmet kalemleri ile birlikte sayıldığında kadınlara yönelik hizmetlerden memnun olduğunu ifade edenlerin oranının %47,4’e düşmesidir. Bu bağlamda, katılımcıların, hizmetler kategorize edildiğinde hizmetlere ilişkin düşüncelerinin daha çok belirginleştiği ve değerlendirmelerinin de buna göre yeniden biçimlendiği düşünülebilir.

Gaziantep'in kadın dostu olma kriterlerini sağlayıp sağlamadığını belirlemeye yönelik olarak, katılımcılara, kadınlar için yapılması gereken/yapılmakta olan çalışmalara ilişkin algılarını ölçmeye yönelik olarak, yerel alanda eşitliğin sağlanması için yapılan çalışmalar ve kadınlara sunulan hizmetlere ilişkin memnuniyet düzeyinin yerel yönetim tarafından dikkate alınma durumuna ilişkin sorular sorulmuştur. Tablo 7 incelendiğinde, ankete katılan 1004 katılımcının %59 gibi yüksek bir oranının Gaziantep'te kadınların istek ve şikâyetlerinin önemsenmemekte olduğunu düşündüğü görülmektedir. Yine, yeterli düzeyde bilgi sahibi olmasalar dahi kadınların %22,7'sinin belediye başkanının kadın olmasından dolayı kentte kadın erkek eşitliği sağlamaya yönelik çalışmalar yapıldığını söylemeleri dikkat çekicidir. Bu, belediye başkanının kadın olmasının, kadın-erkek eşitliğiyle ilgili yapılan çalışmaların değerlendirilmesi noktasında olumlu bir algı oluşturmaları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7. Gaziantep'te Yerel Hizmetlerle İlgili Algı

Durum	Frekans	Yüzde
Gaziantep'te kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır	228/1004	22,7/100,0
Kentsel hizmet sunumunda kadınlara öncelik verilmektedir	99/1004	9,9/100,0
Kadınların istek ve şikâyetlerini iletebilecekleri kurumlar yeterli düzeydedir	89/1004	8,9/100,0
Kadınların istek ve şikâyetleri yeterli ölçüde dikkate alınmaktadır	90/1004	9,0/100,0
Kadın temsili için oluşturulan kent konseyleri kadın meclisleri gibi oluşumlar yeterlidir ve etkin çalışmaktadır	73/1004	7,3/100,0
Kadınların istek ve şikâyetleri önemsenmemektedir	592/1004	59,0/100,0

Yerel Siyasete İlgili, Katılım ve Güven

Wedel (2001: 25) 'Siyaset ve Cinsiyet' adlı çalışmasında, kadınların yerel yönetimle, mahalle ile ilgili eksiklikleri daha iyi bildiklerini ifade eder. Buna karşın Türkiye'de parlamentoda, yerel yönetimlerde ve Gaziantep'te özellikle karar alma mekanizmalarında kadın temsiline oldukça sınırlı olduğu

görülmektedir. Bu nedenle katılımcılara Gaziantep’e ilişkin olarak alınacak kararlara kadınların erkeklerle eşit biçimde katıldıklarına inanıp inanmadıkları sorulmuştur. Buna göre katılımcıların %61,3’ü, Gaziantep’e ilişkin kararlara kadınların erkekler kadar katıldığına inanmamaktadır. Tablo 8 incelendiğinde, başkanı kadın olan bir kentte kadınların yerel kararlara katılımında eşitlik olduğuna inancının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Başkanın kadın olmasının kadınlar üzerindeki olumlu etkisine karşın, siyasi alanda kadınlar erkeklerle eşit temsil edildiklerini düşünmemektedirler.

Tablo 8. Kararlara Katılmada Kadın-Erkek Eşitliği

Durum	Frekans	Yüzde
Evet	207	20,6
Hayır	615	61,3
Fikri yok	182	18,1
Toplam	1004	100,0

Erkeğin en doğal kamusal faaliyet alanı olarak görülen siyasetin merkezinde erkek beyninin olması ve kadınların (gençler gibi) ‘kadın kolları’ şeklinde erkeklere yardımcı pozisyonlarda konumlandırılması, siyasette kadınların esas aktör olmalarını engellemiştir (Geçgin, 2009: 628). Katılımcıların oy verme şeklindeki pasif katılımlarının yanı sıra aktif siyasete olan ilgileri Gaziantep açısından önem taşımaktadır. Özellikle belediye başkanının kadın olmasının, kadınları aktif siyasete yönltebileceğinden hareketle, katılımcılara herhangi bir siyasi parti ya da sivil toplum kuruluşuna üye olup olmadıkları sorulmuştur. Katılımcıların % 96,6’sının herhangi bir siyasi partiye; % 96,8’nin ise herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olmadığı ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların siyasete olan ilgilerini ölçmek amacıyla, ileride aktif siyasette bulunmayı isteyip istemeyecekleri sorulmuştur. Ankete katılanların %89,4’ü ileride siyasete atılmayı düşünmediğini belirtmiştir. Sonuçlar, var olan kadın siyasetçi oranları ile benzerlik göstermektedir. Buna göre, 2014 yılında yapılan yerel seçimlerde 30 büyükşehir belediye başkanından 3’ü, 51 il belediye başkanından sadece 1’i, 919 ilçe belediye başkanından 33’ü kadındır (Gürcanlı, 2015). Anket sonuçları, kadın siyasetçi oranının düşüklüğünün nedenlerinden biri olarak kadınların aktif siyasete ilgisizliğinin belirtildiğini göstermektedir. Şafak tarafından ‘Kadın Dostu’ bir kent olan Nevşehir’de gerçekleştirilen araştırmada, kadınların %67’si kız çocuklarının siyasete girmelerini istememektedir. Bu bağlamda, çalışma; Şafak’ın yapmış olduğu araştırma ile birlikte değerlendirildiğinde, kadınların siyasete karşı mesafeli olduğunu

görülmektedir (Şafak, 2013: 111). Çağlar da benzer şekilde, ataerkil yapının hâkim olduğu kültürel ve geleneksel uygulamaların, toplumun kalıplaşmış cinsiyet yargılarının, kadının bilgi ve ilgi eksikliğinin, siyasi partilerin eşitsiz uygulamalarının ve toplumsal destek eksikliğinin, siyasal yaşamda cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına engel olduğunu savunmaktadır (Çağlar, 2011: 56). Bu bağlamda, kadınların siyasi görünürlüklerini artırmanın ilk adımını toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının değiştirilmesi oluşturmaktadır. Bu noktada, katılımcıların sosyo-ekonomik düzeyleri göz önüne alındığında, yoksulluk ve işsizlik sarmalından çıkamayan, toplumsal baskıya maruz kalan, diğer bir ifade ile öncelikli gereksinimlerini dahi karşılayamayan kadınların, daha üst bir faaliyet alanı olan siyasette etkin olmalarının beklenemeyeceği de açıktır.

Öte yandan, yerel yöneticiye duyulan güven de kadınların siyasete katılma düşüncelerinde önemli bir etken olabilmektedir. Bu bağlamda çalışmada katılımcılara ilk olarak belediye başkanının kadın olmasından memnun olup olmadıkları sorulmuştur. Katılımcının %77,1'i belediye başkanının kadın olmasından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Kadınların yerel hizmetlere olan ihtiyaçlarının belirlenmesinde siyasi mekanizmalarda bulunan kadın oranları etkili olabilmektedir.

Tablo 9. Büyükşehir Belediye Başkanına Güvenme Durumu

Durum	Frekans	Yüzde
Çok güveniyorum	107	10,7
Güveniyorum	375	37,4
Ne güveniyorum ne güvenmiyorum	146	14,5
Güvenmiyorum	167	16,6
Hiç güvenmiyorum	68	6,8
Fikri yok/Bilmiyor	141	14,0
Toplam	1004	100

Belediye başkanının kadın olmasından duyulan memnuniyetle bağlantılı olarak, katılımcıların belediye başkanına duydukları güven analiz edilmiştir. Bu analiz için altılı Likert ölçeğinden faydalanılmıştır. Tablo 9'da görüldüğü gibi, ankete katılanların %48,1'i Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı'na güvendiğini ifade etmiştir. Ancak, güven konusunda fikir beyan etmek istemeyen ve güvenip güvenmediğini söylemeyenlerin oranının %28,5 gibi yüksek bir rakam olduğu görülmektedir. Katılımcıların cevap vermekten çekindiği düşünülürse, belediye başkanına güvensizliğin %50'ler gibi yüksek

bir orana ulaşması da beklenilebilir. Diğer bir ifade ile başkanın kadın olmasından duyulan memnuniyet oranı, söz konusu güven algısına geldiğinde azalmaktadır. Türkiye’de son yıllarda çeşitli kurumlara karşı duyulan güvensizlik duygusunun, yerel yöneticiye karşı hissedilmesi de dikkat çekicidir. Sözü edilen güvensizliğin nedeninin belediye başkanının üyesi olduğu siyasi parti hakkında çıkan yolsuzluk söylemleri ile de ilişkisi olduğu düşünülmektedir.

Kadınların Siyasete Atılma Düşünceleri ile Belediye Başkanına Duydukları Güven Arasındaki İlişkinin Analizi

Belediye başkanına duyulan güven, kadınların davranışları ve kararları üzerinde de belirleyici olacağı düşüncesinden hareketle, bu iki değişken arasındaki ilişkinin analizi, çalışmanın diğer bir hipotezini oluşturmuştur. Bu bağlamda, katılımcıların belediye başkanına olan güvenleri ile siyasete atılma düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla χ^2 ki-kare test istatistiği uygulanmıştır. Tablo 10’a göre, $p=0,015 < \alpha=0,05$ olduğundan, kadınların aktif siyaset yapma isteği ile belediye başkanına duydukları güven arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu bulgudan hareketle, belediye başkanına duyulan güvenin artmasının, kadınların siyasete katılma isteklerini artıracak olduğu düşünülmektedir.

Tablo 10. Kadınların Siyasete Atılma Düşünceleri ile Belediye Başkanına Duydukları Güven Arasındaki İlişki

Siyasete Atılma Düşüncesi				
Güven Durumu	Evet	Hayır	Fikri Yok	Toplam
Çok güveniyor	9	92	6	107
Güveniyor	23	337	15	375
Kararsız	8	132	6	146
Güvenmiyor	15	145	7	167
Hiç güvenmiyor	11	55	2	68
Fikri yok/Bilmiyor	3	137	1	141
Toplam	69	898	37	1004
$\chi^2 = 21,987$ (Pearson Chi – Square), $sd = 10, p = 0,015$				

Kentsel Yaşam ve Güvenlik

Kamusal mekânlar erkek kullanıcılar tarafından günün her saati kullanılırken, kadınlar kamusal mekânların belli bir kısmını, belirli zaman dilimleri içerisinde kullanabilmektedirler. Kadınların kenti kullanmalarının önündeki en büyük engellerden biri güvenlik endişesidir. Dünyanın refah düzeyi en yüksek ülkelerinde dahi kadınlar, kamusal alanda endişe içerisinde hareket etmektedirler. 2013 yılında Fransa’da Ulusal İstatistik ve Ekonomi Enstitüsü tarafından yapılan bir araştırmaya göre, sokakta yürürken her dört kadından biri korku duymaktadır (UN Women, 2014). Kadınların özellikle kamusal alanda erkeklere oranla daha fazla suça maruz kalma korkusu yaşadıkları da bilinmektedir (Smith and Torstensson, 1997: 629). ‘Kadın Dostu’ bir kentte ise kadınların kentsel güvenlik ile ilgili bir endişelerinin olmaması gerekmektedir. Buna karşın, Gaziantep’in toplumsal özellikleri ve son zamanlarda almış olduğu yoğun göç düşünüldüğünde, kentin özellikle kadınlar için yeterli derecede güvenli olmadığı söylenebilmektedir.

Gaziantep’in kadınlar tarafından yeterli ölçüde güvenli ve yaşanılır olarak değerlendirilmediği varsayımından hareketle, katılımcılara kenti gün içerisinde ne kadar güvenli buldukları sorulmuştur. Kent, katılımcıların %67,8’i tarafından gündüz saatlerinde güvenli bulunmuştur. Ne var ki, katılımcıların %20,7’si için ise, gün içerisinde kenti güvenli bulmamaktadır. Bu, Gaziantep’te gündüz saatlerinde dahi her beş kadından birinin kendini güvende hissetmediğini göstermektedir.

Tablo 11. Bir Kadın Olarak Gece Saatlerinde Dışarı Çıkmak İçin Gaziantep’i Güvenli Bulma Durumu

Durum	Frekans	Yüzde
Çok Güvenli	-	-
Güvenli	118	11,8
Ne güvenli ne güvensiz	159	15,8
Güvensiz	575	57,3
Oldukça güvensiz	152	15,1
Toplam	1004	100

Türkiye’de kadınlar özellikle tek başlarına iken gece kentsel hareketliliğe pek katılmamaktadırlar. Toplumun kadına bakış açısı ve kadınların gece saatlerinde güvenlik endişelerinin artması nedeniyle kent, gece saatlerinde erkeklerin mekânına dönüşmektedir. Gaziantep örneğinde de aynı durumun söz konusu olduğu varsayımından hareketle, katılımcılara Gaziantep’i gece ne kadar

güvenli buldukları sorulmuştur. Bu soru için beşli Likert ölçeği tercih edilmiştir. Tablo 11’e göre, örneklem grubunun tamamı gece saatlerinde kenti “çok güvenli” bulmamaktadır. Katılımcıların %72,4’ü gibi yüksek bir oranı Gaziantep’i gece güvenli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Gece kenti güvenli bulanların oranı ise sadece %11,8’dir. Bu bağlamda kadınlar için gündüz nispeten güvenli bulunan kent, gece saatlerinde oldukça güvensiz bir hal almaktadır.

Kadınların Yaşları ve Eğitim Durumları ile Gece Dışarı Çıkmak İçin Kenti Güvenli Bulma Durumlarının Analizi

Kadınların demografik durumlarının gece saatlerinde kenti güvenli bulma oranlarını etkilediği düşünülmektedir. Örneğin, Hollanda’da online yapılan bir araştırmaya göre 11-18 yaş arasındaki kızların %40’ı ve 17-18 yaşındaki kızların ise %63’ü geceleri yürüyüş yapmak için kentleri güvenli bulmamaktadır (Gaag vd., 2010: 17). Özellikle genç kadınlar için gece kentler oldukça güvensiz algılanmaktadır. Bu kapsamda “Bir kadın olarak gece saatlerinde dışarı çıkmak için Gaziantep’i ne kadar güvenli buluyorsunuz?” sorusuna verilen yanıt ile yaş grubu ve eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu, çalışmanın diğer bir hipotezi olarak kurgulanmıştır. Bu hipotezin test edilmesi amacıyla, çalışmada χ^2 ki kare analizi kullanılmıştır.

Tablo 12. ‘Bir Kadın Olarak Gece Saatlerinde Dışarı Çıkmak İçin Gaziantep’i Ne Kadar Güvenli Buluyorsunuz?’ Sorusuna Verilen Yanıt ile Yaş Grubu Arasındaki İlişki

Yaş Grubu	Soruya Verilen Yanıt				Toplam
	Güvenli	Tarafsız	Güvensiz	Oldukça Güvensiz	
18-28	13	32	151	47	243
29-39	40	43	200	43	326
40-50	31	38	134	36	239
51-61	19	28	59	14	120
62+	15	18	31	12	76
Toplam	118	159	575	152	1004
$\chi^2 = 36,048$ (Pearson Chi – Square), $sd = 16, p = 0,000$					

Tablo 12’ye göre; $p=0,000<\alpha=0,05$ olduğundan gece saatlerinde kenti güvenli bulma ile yaş grubu arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Bu kapsamda yaş aralığı arttıkça gece saatlerinde Gaziantep’i güvensiz bulma oranı azalmaktadır. Gaziantep’i gece saatlerinde en fazla 18-28 yaş grubundaki katılımcılar güvensiz (%81,48) bulurken, 62 yaş ve üstü katılımcılar (%59,72)

en az güvensiz bulanlardır. Elde edilen bulgulara göre; gece ve gündüz saatlerinde kenti güvenli bulanların 62 yaş ve üzeri katılımcılardan oluşması dikkat çekicidir. Bu yaş grubunda kadınların kentsel hareketliliğe sınırlı ölçüde katılmalarından dolayı, kamusal alandaki problemlerden yeterli ölçüde haberdar olmadıkları düşünülmektedir.

Kadın Dostu Kentte Kadına Yönelik Şiddet

Kentsel güvenliğin sağlanmasının ilk basamağını, kuşkusuz kadınların en çok özel alanda karşı karşıya kaldıkları şiddet sorununun çözümü oluşturmaktadır. Kadına yönelik şiddet, kadın hak ve özgürlüğüne karşı işlenmiş en büyük sorundur ve 2006 yılında kabul edilen Başbakanlık Genelgesi ile yerel yönetimlere, Türkiye’de ilk kez, şiddetle mücadelede asli ve işbirlikçi sorumluluk verilmiştir (Haktankaçmaz, 2012). Buna karşın Lorasdağı ve Sumbas’ın, belediyelerin kadına karşı şiddetle ilgili mücadelelerini konu alan 36 belediye üzerinde yapmış oldukları araştırma sonuçlarına göre, araştırma kapsamındaki sekiz belediyenin, nüfusları dolayısıyla yasal olarak kadın sığınma evi açmakla yükümlüken, sadece dördünde sığınma evi bulunması, belediyelerin kadına yönelik şiddet konusundaki sorumlulukları yeterli ölçüde dikkate almadıklarını göstermektedir (Koyuncu Lorasdağı ve Sumbas, 2015: 13).

Tablo 13. Ailede/Yakın Çevrede Şiddete Şiddet Mağduru Kadın Bulunma Oranı

Durum	Frekans	Yüzde
Evet	173	17,2
Hayır	768	76,5
Fikri yok	63	6,3
Toplam	1004	100,0

Kadın dostu bir kentte, kadına yönelik şiddet konusunda her türlü önlemin alınmış olması beklenir. Şiddete maruz kalan kadınlar genellikle bunu dile getirmekten kaçınacağı için, katılımcılara yakın çevrelerinde şiddete maruz kalan bir tanıdıkları olup olmadığı sorulmuştur. Tablo 13 incelendiğinde, katılımcıların %76,5’inin ailesinde/yakın çevresinde şiddete maruz kalan bir kadın olmadığını ifade ettiği görülmektedir.⁵ Buna karşın katılımcıların %17,2’sinin yakın çevrelerinde/ailelerinde şiddete maruz kalan bir kadın olduğu anlaşılmaktadır. Şiddeti dile getirmenin zorluğu dikkate alındığında, fikir beyan

⁵ Çalışma esnasında katılımcılara şiddetin her türü açıklanmış ve katılımcılardan şiddeti yalnızca fiziksel olarak düşünmemeleri istenmiştir. Buna rağmen katılımcılar genel olarak soruda geçen şiddeti fiziksel anlamdaki şiddet olarak algılamışlardır.

etmeyenlerle birlikte düşünüldüğünde, Gaziantep’te her 4 kadından birinin şiddete uğradığı düşünülmektedir. 2009 yılında KSGM tarafından yapılan Kadına Karşı Şiddet Araştırması’na göre, ülke genelinde her on kadından dördü fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Bu bağlamda, Gaziantep’in kadın dostu kimliği düşünüldüğünde, kadına karşı şiddet oranının yüksek olduğu ifade edilmelidir.

Belediyelerin şiddete uğramış kadınlara yönelik hizmet vermesi yasal görevlerinden bir tanesidir. Belediye Kanunu’na göre büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 50 bini geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmaları yasal bir gerekliliktir. Katılımcıların bu gibi hizmetlerden haberdar olup olmadıklarını analiz edebilmek amacıyla, katılımcılara şiddete uğradıklarında kentte sığınabilecekleri kurumlar olduğuna ve haklarının korunacaklarına inanıp inanmadıkları sorulmuştur. Buna göre, ankete katılanların %50,5’i gibi önemli bir oranı şiddete maruz kaldığında kentte sığınabileceği kurum olduğuna ve haklarının korunacağına inanmamaktadır. Kentte, biri Büyükşehir Belediyesi’ne, diğeri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı iki adet Kadın Koruma Evi, SHÇEK, KAMER gibi kuruluşlar olmasına rağmen, kadınların bu kurum ve kuruluşlardan haberdar olmamaları önemli bir bulgudur. Bu kapsamda, belediyenin kadınları şiddete karşı bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları yapması gerektiği görülmektedir.

Kentte Kadına Yönelik Şiddet Yaygınlığı ile Kadınların Şiddete Uğramaları Durumunda Kurumlara Olan Güven Düzeylerinin Analizi

Kadınların ailede/yakın çevrede şiddete maruz kalma durumlarının ve konuya ilişkin deneyimlerinin, onların şiddete uğramaları durumunda kentte sığınabilecek kurumlar olduğunda dair bilgi ya da inanç düzeylerini etkileme olasılığından hareketle, bu iki değişken arasında istatistiksel olarak ilişki olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, χ^2 ki kare testi uygulanarak bir analiz yapılmıştır.

Tablo 14. Aile /Yakın Çevrede Şiddete Maruz Kalan Bir Kadın Olup Olmaması ile Şiddete Maruz Kalındığında Haklarının Korunacağına Dair İnanç Durumu

Şiddete Maruz Kalma Durumu	İnanç Durumu			
	Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Evet	38	109	26	173
Hayır	250	385	133	768
Fikrim yok	16	13	34	63
Toplam	304	507	193	1004
$\chi^2 = 64,860$ (Pearson Chi – Square), $sd = 4$, $p = 0,000$				

Tablo 14 incelendiğinde, $p=0,000<\alpha=0,05$ olduğundan ailede/yakın çevrede şiddete maruz kalan birinin olmasıyla şiddete maruz kalındığında kadınların haklarının korunacağına olan inanç istatistiksel anlamda ilişkili bulunmuştur. Bu bağlamda, katılımcıların yakın çevrelerinde şiddete maruz kalan kadın sayısı arttıkça haklarının korunacaklarına olan inançları azalmaktadır. Gaziantep’te iki adet kadın sığınma evi bulunmasına ve ŞÖNİM (Şiddet Önleme Merkezi) ve çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından şiddete maruz kalan kadınlara destek sağlanmasına karşın, kadınlar bu mekanizma ve imkânlardan habersiz ya da bu kurumlardan faydalanabilecekleri konusunda umutsuzdurlar. Bu nedenle belediyelerin bu tür hizmetlerle ilgili kadınları bilgilendirmesi ve bu kurumların onların güvencesi olduğunu hissettirmesi büyük önem taşımaktadır.

Kadın Dostu Kentte Ulaşım ve Güvenlik

Kadınların kentsel güvenlikle ilgili sorunları özel alanda olduğu kadar kamusal alanda da yoğunlaşmaktadır. Bunların başında ulaşım gelmektedir. Özellikle şehir merkezleri, hastaneler, alışveriş merkezleri gibi kamusal alanlar genellikle toplu taşıma ile ulaşılan mekânlardır. Kadınların bu mekânlara güven içerisinde ve sorunsuz ulaşmaları önemlidir. Bunun için katılımcılara ilk olarak toplu taşımada herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Katılımcıların büyük bir oranı % 85,5 (856 kişi) toplu taşımada herhangi bir sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Kadınların kentsel hareketliliğinin sağlanmasında toplu ulaşımın önemi düşünüldüğünde, kentte kadınların toplu taşıma ile ilgili ciddi sorunlar yaşanmaması önemlidir. Ne var ki, gece saatlerinde bu durum önemli ölçüde değişmektedir. O nedenle katılımcılara gece saatlerinde toplu ulaşımı kullanırken tedirgin olup olmadıkları sorulmuştur.

Tablo 15. Gece/Akşam Toplu Taşıma Araçlarına Binmekten Tedirgin Olma Durumu

Durum	Frekans	Yüzde
Gece/Akşam binmem	490	48,8
Evet	339	33,8
Hayır	144	14,3
Fikrim yok	31	3,1
Toplam	1004	100,0

Buna göre, ankete katılan 1004 katılımcının %48,8’i gibi önemli bir oranı gece/akşam toplu taşıma araçlarını kullanmadığını belirtmiştir. Gece/akşam toplu taşıma araçlarını kullanan 514 katılımcının %66’sı gece/akşam toplu taşıma araçlarına binmekten tedirgin olduğunu ifade etmiştir. Tablo 15 incelendiğinde, akşam saatlerinde toplu taşıma aracı kullanmayanların oranının

oldukça yüksek olması ve toplu taşıma aracı kullananların önemli bir oranının toplu taşıma aracı kullanırken tedirgin olması önemli bir bulgudur.

Tablo 16. Gaziantep’te Hiç Gidilmek İstenmeyen Semtler/Mekânlar

Mekân/Semt	Frekans	Yüzde	Mekân/Semt	Frekans	Yüzde
Düztepe	82/295	27,8	Ünaldı	10/295	3,4
Cinderesi	69/295	23,4	Güzelvadi	6/295	2,0
Mezarlık	46/295	15,6	Akyol	1/295	0,3
Çıksorut	10/295	3,4	Gazikent	2/295	0,7
Vatan	95/295	32,2	Otogar	1/295	0,3
Kayaönü	7/295	2,4	Perilikaya	21/295	7,1
Karagöz	2/295	0,7	Serinevler	6/295	2,0
60. Yıl	2/295	0,7	Yukarıbayır	7/295	2,4
Asitepe	1/295	0,3	Hacıbaba	13/295	4,4
Bababa	1/295	0,3	Başpınar	1/295	0,3
Cengiz Topel	2/295	0,7	Beyazlar	1/295	0,3
Yeşilova	4/295	1,4	Su deposu	2/295	0,7
Demokrasi Meydanı	1/295	0,3	Merveşehir	3/295	1,0
Hoşgör	2/295	0,7	Güneş	2/295	0,7
Onur	1/295	0,3	Seyrantepe	1/295	0,3
Hamamlar	1/295	0,3	Kavaklık	1/295	0,3
Karataş	5/295	1,7	Şehreküstü	1/295	0,3
Gaziler Caddesi	1/295	0,3	Aydınlar	2/295	0,7
Karakabir	1/295	0,3	Beydilli	1/295	0,3
Çamlık	1/295	0,3	Mavişehir	1/295	0,3
Dumlupınar	1/295	0,3	Narlıtepe	1/295	0,3
Yeşilyurt	1/295	0,3	Şereköstü	1/295	0,3
Yeşilsu	1/295	0,3			

Kara ve Gürhan, kent mekânlarının, kentin gündelik yaşam kültürünün oluşmasını sağladığını ifade etmektedir (Kara ve Gürhan, 2013: 82). Kadınların rahatlıkla giremedikleri mekân ve yerlerin olması onların bu kültürün dışında kalmasına neden olacaktır. Bu bakımdan katılımcılara Gaziantep’te gitmek istemeyecekleri mekân/semte olup olmadığı sorulmuştur. Ankete katılan 1004 katılımcının %29,4’ü Gaziantep’te hiç gitmek istemeyeceği mekân/semte olduğunu belirtmiştir. Gaziantep’te hiç gitmek istemeyeceği mekân/semte olduğunu belirten 295 kişinin %32,2’sinin, Gaziantep’te hiç gitmek istemediği

mekân/semte Vatan Mahallesi, %27,8'inin Düztepe Mahallesi ve %23,4'ünün ise Cinderesi'dir. Buna göre, en fazla gidilmek istenmeyen ilk üç mahallenin de sosyo-ekonomik koşullar itibarıyla geri kalmış yerler olması ve buralarda genellikle farklı etnik kökenden insanların yaşıyor olması önemlidir. Araştırmada, en fazla gidilmek istenmeyen mahalle olan Vatan Mahallesi'nde yaşayan kadınların, bu soruya verdikleri yanıtlar da analiz edilmiştir. Buna göre 22 katılımcıdan hiçbirinin kente gitmek istemeyeceği bir yer bulunmamaktadır. Bu kapsamda düşünüldüğünde kentin en dezavantajlı bölgelerinde yaşayan kadınların gitmek istemeyecekleri mekân ya da semt olmaması dikkate değerdir.

Öte yandan, suça maruz kalma korkusu ve toplumun suçun mağduru olmasına rağmen genelde kadını yargılama eğilimi yüzünden kadınların kentsel hareketliliğe katılımları esnasında tedirgin olmaları söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda katılımcılara Gaziantep'te hangi suça maruz kalmaktan korktukları da sorulmuştur. Buna göre, katılımcıların %48,1'i Gaziantep'te en çok taciz/tecavüz, %19,6'sı hırsızlık ve %17,4'ü ise cinayet suçuna maruz kalmaktan korktuğunu belirtmiştir.

Tablo 17. Bir Yerden Başka Bir Yere Giderken Tedirgin Olunan Durumlar

Alan	Frekans	Yüzde
Aşırı kalabalık	227/1004	22,6/100,0
Sokak hayvanlarının yoğun olduğu yerler	104/1004	10,4/100,0
Etnik olarak benden farklı kişilerin yaşadığı yerler	103/1004	10,3/100,0
Karanlık yerler	477/1004	47,5/100,0
Tenha saatler	471/1004	46,9/100,0
Toplu ulaşım araçları	54/1004	5,4/100,0
Madde bağımlılığı olan kişilerin yaşadığı yerler	5/1004	0,5/100,0
Taciz	3/1004	0,3/100,0
Hırsızlık	1/1004	0,1/100,0
Kavga	1/1004	0,1/100,0
Polis	1/1004	0,1/100,0
Suriyeliler	1/1004	0,1/100,0
İŞİD	2/1004	0,2/100,0

Tablo 17 incelendiğinde, kentsel hareketlilikleri sırasında kadınların güvensiz hissetmelerine neden olan birden fazla durum olması dikkat çekicidir. Buna göre karanlık, تنها saatlerde kadınların kendilerini güvende hissetmelerini sağlayacak yerel hizmetlere ihtiyaç olduğu gözlemlenmektedir. Diğer bir ifade ile bir kadın dostu kentin tasarımının, kadın odaklı yapılması

gerekliliği gündeme gelmektedir. Sokak ve caddelerde gerekli aydınlatmaların yapılması, toplu ulaşım araçlarının kadınları gidecekleri alana en yakın mesafede bırakması ve yurt dışında örnekleri bulunan acil durum butonlarının kentin çeşitli yerlerine konumlandırılması gibi önlemler sayesinde kent, kadınlar açısından daha güvenli hale getirilebilir.

Diğer taraftan, kadınlarda güvensizlik duygusunu gündeme getiren yerlerden biri de kamuya açık lavabolar ve tuvaletlerdir. Kadın dostu kentlerin planlanmasında bu konu önemli bir gündem maddesidir. Bu bağlamda, Gaziantep’teki kamuya açık lavaboları ve tuvaletleri kullandığını ifade eden 993 katılımcının %63’ü gibi önemli bir oranı, kamuya açık lavaboları ve tuvaletleri yeterince güvenli bulmadığını beyan etmiştir. Gaziantep’te kamuya açık lavabolar genellikle parklarda bulunmaktadır. Parkların %42 oranında katılımcılar tarafından en çok kullanılan kentsel alanlardan biri olduğu düşünüldüğünde, bu alanın kadınların kullanımına elverişli hale getirilmesi zorunluluk olmaktadır.

Alan araştırması kapsamında, kentsel yaşam, ulaşım, güvenlik, şiddet ve siyaset eksenli olarak deneklere yöneltilen sorulardan ele edilen bulgular değerlendirildiğinde, Gaziantep’in, ‘kadın dostu kent’ olarak projeye dâhil olmasına rağmen, projenin gerektirdiği ‘kadın dostu’ olma kriterlerini yeterince yerine getiremediği varsayımı doğrulanmaktadır.

Kadın Dostu Kentten Beklentiler

Bir kadın dostu kentte, kadınların yerel hizmetlerden memnuniyet düzeyleri ve yöneticiye duydukları güven kadar önemli olan diğer bir konuyu da, onların kentten beklentileri oluşturmaktadır. Bu nedenle katılımcılara Büyükşehir Belediyesi’nden beklentilerinin neler olduğu sorulmuştur. Bu soruda katılımcıların birden fazla seçeneği işaretlemelerine olanak tanınmıştır.

Tablo 18’e göre, ankete katılanların %53,5’i Gaziantep Büyükşehir Belediyesi’nden sosyal ve sağlık hizmetlerinin artırılmasını, %44,7’si iş bulmayı ve %26’sı ise kadınlar için meslek edinme kursları açılmasını beklemektedir. Tablo 18 incelendiğinde, kadınların büyükşehir belediyesi’nden en fazla sosyal ve sağlık alanında hizmet talep etmekte oldukları görülmektedir. Bunun yanında iş, meslek edindirme kursları, kadınların evde yaptıkları ürünleri satabilecekleri bir pazar alanı, şiddetle mücadele için destek de kadınların beklentileri arasındadır. Sonuçlar, 2014 yılında Kadın Hakları İnsan Haklarıdır Projesi kapsamında Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesindeki 23 il ve Karadeniz Bölgesindeki üç ilde yapılan araştırma sonuçları ile benzerlikler taşımaktadır. Sözü edilen araştırmaya göre, ankete katılan kadınlar da en önemli ve acil ihtiyaç olarak %27 oranında ekonomik destek, %24 oranında iş istemektedirler (Altınay, 2015: 18). Bu bağlamda düşünüldüğünde kadınların

beklentileri daha çok zorunlu ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olmaktadır. Araştırma kapsamında eşitlikten güvenliğe kadar birçok alanda sorun yaşayan katılımcıların ekonomik alanlarda destek beklentisi olduğu görülmektedir.

Tablo 18. Gaziantep Büyükşehir Belediyesinden Beklentiler

Durum	Frekans	Yüzde
İş	449/1004	44,7/100,0
Şiddetle mücadele için destek	207/1004	20,6/100,0
Sosyal ve sağlık hizmetleri	537/1004	53,5/100,0
Okuryazarlık kursları	122/1004	12,2/100,0
Kamuya açık temiz, güvenilir lavabolar	83/1004	8,3/100,0
Kadınların evde yaptıkları ürünleri satabilecekleri pazar alanı	226/1004	22,5/100,0
Çocuk parkı, kreş	143/1004	14,2/100,0
Kadınların bir araya gelebileceği daha çok mekân	200/1004	19,9/100,0
Kadınlar için meslek edinme kursları	261/1004	26,0/100,0
Kadınlara özel bir otopark	51/1004	5,1 /100,0
Sosyal yardım (erzak, kömür, para yardımı)	110/1004	11,0/100,0
Sağlık güvencesi	3/1004	0,3/100,0
Suriyeliler gönderilsin	17/1004	1,7/100,0
Eğitim bursu	14/1004	1,4/100,0
Beklentim yok	31/1004	3,1/100,0

Sonuç

Kadınlar, demografik anlamda kentin yarısını oluşturuyor olmalarına karşın, kentle ilişkiler, kamusal alandaki görünürlük, eğitim hakkı ve siyasi katılım ve kentsel eşitlik gibi konular bağlamında, kentin sunduğu olanaklardan erkekler kadar faydalanamamaktadırlar. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı olarak adlandırılan bu dezavantajlı durum nedeniyle, yerel alanda kadınların görmüş olduğu zararı bertaraf etme ve kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden, sunulan plan ve politikalarla toplumsal yaşamın her alanına entegre edilmeleri yerel yönetimlerin temel görevlerindendir.

Bu kapsamda, 2011 yılından beri BMOP kapsamında oluşturulan YEOP'lerin ve bu alandaki çalışmaların Gaziantep'te kadınların durumlarını ve varlıklarını ne şekilde etkilediği önemlidir. Çalışmayla birlikte kent ve kadın ilişkisi incelenmiş, Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi kadınları doğrudan ilgilendiren bir alanda görev

yapmış tecrübeli bir ismin bulunduğu “Kadın Dostu” bir kentte kadınların kentsel hizmetlerden memnuniyetleri analiz edilerek, kentin kadın dostu olma kriterlerini sağlayıp sağlamadığı değerlendirilmiştir. Alan araştırmasından elde edilen bulgular ışığında, Türkiye’deki kadın dostu 12 kentten biri olan Gaziantep’te kadın dostu politika ve hizmetlerin yetersizliği gözlemlenmektedir. Buna göre, kadın okuryazarlığı, siyasal mekanizmalardaki kadın oranı ve siyasi partilere/sivil toplum kuruluşlarına üyelik oranı, kadın istihdam oranı, kentsel güvenlik, yerel hizmetlerden memnuniyet oranları oldukça düşüktür.

BMOP kapsamında 2011 yılından itibaren kadın dostu olmayı taahhüt eden Gaziantep’te valilik ve belediyelerde eşitlik birimleri oluşturulmuş, Yerel Eşitlik Eylem Planları hazırlanmış, STK ve yerel yönetim işbirliğinde çeşitli farkındalık çalışmaları yürütülmüştür. Program kapsamında yürütülen çalışmalar incelendiğinde, daha çok kurumsal anlamda çalışmalar yapıldığı, ancak aradan geçen 4 yıl zarfında uygulamaya dönük somut adımların atılmadığı gözlemlenmiştir. Özellikle, 2011 yılında başlayan iç savaş sonrası Suriye’den gelen yoğun göç ile birlikte artan nüfus kentsel alanda en çok kadınları etkilemiştir. Ortaya çıkan yeni sorunlara etkili çözümler üretilenmemiş olması ve artan yoksulluk nedeniyle kadınların ihtiyaçlarının temel hizmetler yönünde dahi karşılanamamış olması, kentin kadın dostu olma hedefinden uzak olduğunu göstermektedir.

Gaziantep’te kadınların ihtiyaçlarının belirlenmesi ve buna yönelik verilerin toplanması, toplumsal cinsiyet eşitliğini artırıcı mekanizmalara işlerlik kazandırılması, belediye hizmetlerine erişimin artırılması ve kadınlara yönelik hizmetlerin çeşitlendirilmesi, öncelik verilmesi gereken konular arasındadır. Bu bağlamda, yapılması gereken ilk şeyin, kadınların hayatlarını sağlıklı, huzurlu ve güvenli bir biçimde devam ettirmelerine yardımcı olacak asgari bir yaşam standardının sosyal yardımlar ve belediyenin sağlayacağı hizmetlerle oluşturulması olmalıdır. Kadınların eğitim seviyesinin yükseltilerek, onlara istihdam olanaklarının yaratılması, sonraki aşamada kamusal alandaki kadın görünürlüğünü de artıracaktır. Bu anlamda kadınların güçlendirilmesi ile birlikte, kentsel mekânın kadın ihtiyaçlarına dönük olarak düzenlenmesi, kendilerini hesaba katan bir kentsel politika alanı, kadınların bu noktadaki güven ve ilgi düzeylerini artıracak ve onların yerel siyasetteki konumlarını da güçlendirecektir.

Kaynakça

- Abada, N.(2013), *Understanding Women Friendly Cities*, Masters of Urban and Regional Planning, Ball State University, Indiana.
- Aksu, B.ve İшат, C. (2006), *Düğüm Bilgisi*, KA-DER Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Akyıldız, F. (2012), “Belediye Hizmetleri ve Vatandaş Memnuniyeti: Uşak Belediyesi Örneği”, *Journal of Yasar University*, Cilt : 26, Sayı: (7), s. 4415-4436.

- Albayrak, A. S., Savaş, F. ve Baltacı, M. (2015), “Belediye Tarafından Sunulan Hizmetlerde Vatandaş Memnuniyetinin Ölçülmesi: Rize Belediyesi Örneği”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 24, Sayı: 3, s. 1-44
- Alkan, A. (2005), *Yerel Yönetimler ve Cinsiyet; Kadınların Kentte Görünmez Varlığı*, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Alkan, A. (2006), *Belediye Kadınlara da Hizmet Eder!.. Kadın Dostu Belediye Hizmetleri: Neden, Nasıl?..*, KA-DER Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Altay, D., Tokman, L. Y. ve Tanrıku, A. (2015); *Yerel Yönetimlerde Kadınlara Yer Açmak*, <http://www.kadindostukentler.org/content/docs/outputs/yerel-yonetimlerde-yadinlara-yer-acmak.pdf>, (20.11.2015)
- Altay, D., Tokman, L. Y. ve Tanrıku, A. (2008), *Kentli Hakları El Kitabı*, <http://www.kadindostukentler.org/content/docs/outputs/kentli-haklari.pdf>.
- Altınay, A. (2015); *Kadın Hakları İnsan Haklarıdır Projesi*, 2015
- Ayata, A. G., Erdemir, A. ve Ergun Özbolet, A. (2006), *Altı İlde Yapılan Kamuoyu Araştırması Sonuçları*, <http://www.sabancivakfi.org/files/dosyalar/16/48/0001.pdf>, (10.10.2015)
- BMOP, *Kadın Dostu Kentler 2010*, Ankara.
- Çağlar, N. (2011), “Kadının Siyasal Yaşama Katılımı ve Kota Uygulamaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, Cilt:3, Sayı:4, s. 56-79.
- Çaha, Ö. (2010), “Women and Local Democracy in Turkey”, *Journal of Economic and Social Research*, Cilt: 12 Sayı: (1), s. 161-189.
- Duman, T. ve Yüksel, F. (2008), “Belediyelerde Vatandaş Memnuniyetinin Ölçümü Mersin Büyük Şehir Belediyesi Örneği”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 1, s. 43-57
- Gaag, N. van der vd. (2010), *Because I am a Girl The State of the World's Girls 2010 Digital and Urban Frontiers: Girls in a Changing Landscape*, <http://becauseiamagirl.ca/2010report>, (10.11.2015).
- Gaziantep Kent Konseyi Yürütme Kurulu (2014), *Gaziantep'te Yaşayan Suriye'li Misafirlere İlişkin Rapor, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, s. 8, <http://www.gaziantepkentkonseyi.org.tr/dosyalar/GAZ%C4%B0ANTEP%20KENT%20KONSEY%C4%B0%20%20SUR%C4%B0YE%20RAPORU.pdf>, (08.12.2015).
- Geçgin, E. (2009), “Türkiye’de Kadınların Siyasal Katılımı: Ankara’da AKP’li ve CHP’li Kadın Karşılaştırması”, *VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi*, “Toplumsal Dönüşümler ve Sosyolojik Yaklaşımlar”, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, s. 628.
- Güranlı, Z. (2015); “İşte Seçilen Kadın Başkanlar”, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/26138818.asp>, (11.12.2015).
- Haktankaçmaz, İ. (2012), “Yerel Yönetimler Neden Kadına Yönelik Koruma Hizmetlerinin Sunumunda Temel Aktörler Olamazlar?”, *İdarecinin Sesi*, Sayı: 149, s. 46-51.

İçişleri Bakanlığı (2008), *Kadın Hakları ve Yerel Yönetimler Kadın Dostu Kentlere Doğru*, Ankara.

“Information on Gender Equality within UN-HABITAT”,

<http://www.unece.org/fileadmin/DAM/Gender/documents/Gender%20Equality%20UN-HABITAT.pdf>, 12.12.2015.

KA-DER (2006), Cinsiyet Eşitliği Yolunda Yerel Politikalar Raporu, 1.Baskı, Ankara.

“Kadın Dostu Kent Nedir?”, <http://www.kadindostukentler.com/>, 18.12.2015.

“Kadın Dostu”, *Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı BMOP Bülteni*, Sayı: 12, 2009.

Kadın Dostu Kentler 2013 Yılı Ara Dönem Kitapçığı, s. 1,

<http://www.kadindostukentler.org/content/docs/kitapcik-1.pdf>, 19.11.2015

Kadın Dostu Kentler 2013 Yıl Sonu Kitapçığı, <http://www.kadindostukentler.org/content/docs/kitapcik-2.pdf>.

Kara, Z. ve Gürhan, N. (2013), “Eşit/sizliğin Tarafı Olma: Mardin’de Toplumsal Cinsiyet Algısı”, *Birey ve Toplum*, Cilt: 3, Sayı: 5, s. 65-92.

Koyuncu - Lorasdağı, B. ve Sumbas, A. (2015), “Türkiye’de Yerel Siyaseti Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Üzerinden Düşünmek: Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Belediyeler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 24, Sayı: 2, s. 1-26.

KSGM (2009), *Türkiyede Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*, Ankara.

Smith, W. R.ve Torstensson, M. (1997), “Fear of Crime Gender Differences in Risk Perception and Neutralizing Fear of Crime”, *Brit J. Criminol*, Volume: 37, No: 4.

Şafak, G. N. (2013), *Kadın ve Kent İlişkisinde Yerel Yönetimler: Nevşehir İli Örneğinde Kadın Dostu Kentler*, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şahin, K.(2011), *Belediye Hizmetleri ve Hizmet Kalitesine Yönelik Vatandaş Memnuniyetinin Ölçümü (Konya İl Merkezi Örneği)*, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Karaman.

Şenol, N. (2008), *Kadın Dostu Kentler Avrupa’dan Örnekler*,

www.kadindostukentler.org/content/docs/outputs/avrupadan-ornekler.pdf, (16.10.2015).

Şenol N. vd., (2010), *Kadın Dostu Kentler 2010, Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı*, Ankara.

Toksabay- Esen, A., ve Memişoğlu, O.(2015) Siyasetin Cinsiyeti Politika Notu, s. 7, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271250684r7712.Siyasetin_-Cinsiyeti.pdf, (17.12.2015).

Türkiye’de Kadınların ve Kız Çocuklarının Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Birleşmiş Milletler Ortak Programı Bülteni, Sayı: 4, 2006.

Türkiye’de Kadınların ve Kız Çocuklarının Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Birleşmiş Milletler Ortak Programı Bülteni, Sayı: 2, 2006.

“Türkiye’de Kadın Erkek Eşitliği”, <http://www.kadindostukentler.-com/kdkkadın-erkek-esitligi.php>, (01.01.2015).

UN Women (2011), *Building Safe and Inclusive Cities for Women a Pracrical Guide*, New Delhi.

UN Women (2014), “Safe Cities Global Initiative”, <http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2014/un%20women%20safe%20cities%20brief-us-web.pdf>, (20.10.2015).

Wedel, H, (2001), *Siyaset ve Cinsiyet: İstanbul Gecekonduarında Kadınların Siyasal Katılımı*, (Çev. Can Kurultay), Metis Yayınları, İstanbul.

“Yerel Eşitlik Eylem Planları Hazırlanıyor” *Türkiye’de Kadınların ve Kız Çocuklarının Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Birleşmiş Milletler Ortak Programı Bülteni*, Sayı: 5, 2007.

Yücel, N., Yücel, A., ve Atlı, Y, (2012), “Belediyelerin Sunduğu Hizmetlerde Vatandaş Memnuniyeti: Elazığ Belediyesi Örneği”, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, s. 31-41.

Yüksel, F., Çevik, O.ve Ardic, K. (2004), “Belediyelerde Hizmet Kalitesinin (Vatandaş Tatmininin) Ölçülmesi: Tokat Belediyesinde Bir Uygulama”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 13(3), s. 63-81.

“2005 tarihli 5393 sayılı T.C. Belediyeler Kanunu”, *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 25874, 13 Temmuz 2005.

“2006/17 sayılı Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu Başbakanlık Genelgesi”, *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 26218, 04 Temmuz 2006.